

ÅRSRAPPORT 2018

Det kommunala aktivitetsansvaret

Maria Edlund

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Metod.....	3
3	Insatser	4
3.1	Vägledning.....	4
3.2	Studieförberedande praktik.....	5
3.3	Jobbpeng grund.....	5
3.4	Förstärkt jobbpeng	5
3.5	Nyanlända	5
3.6	Arbetsförmedlingen.....	5
3.7	Förebyggande arbete.....	6
4	Resultat.....	6
4.1	Resultat uppsökande verksamhet.....	6
4.2	Resultat av vägledning mot studier eller insatser.....	7
5	Utmaningar inför 2019	8
6	Slutord.....	8

I Inledning

Kommunerna har enligt skollagen ett aktivitetsansvar för ungdomar som är folkbokförda i kommunen och som har fullgjort sin skolplikt men som inte har fyllt 20 år och inte genomfört eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan eller motsvarande utbildning. En elev har fullföljt ett nationellt program om hen har fått ett examensbevis. Elever som inte har fått examensbevis utan endast ett studiebevis ingår därför i kommunens ansvar.

Aktivitetsansvaret ställer krav på att kommunen håller sig informerad om vilka som tillhör målgruppen, kontaktar dessa och erbjuder dem lämpliga individuella åtgärder.

Aktivitetsansvaret förutsätter att insatser genomförs under hela året och omfattar allt från kartläggning och uppsökande verksamhet för att hitta de berörda ungdomarna, till olika insatser för att i första hand motivera ungdomar att påbörja eller återuppta en utbildning. Kommunens skyldighet regleras i 29 kap. 9§ Skollagen. I förordningen (2006:39) finns det reglerat vilka uppgifter kommunerna får behandla gällande ungdomarna.

Kommunala aktivitetsansvaret (KAA) har tre huvuduppgifter;

- Kommunen ska hålla sig informerad om vilka ungdomar det är som omfattas av ansvaret. Ett uppsökande arbete för att registrera alla ungdomar i målgruppen samt rapportera in dokumenterade uppgifter till SCB¹. Kommunen kontaktar berörda ungdomar för att skaffa information om ungdomarnas sysselsättning
- Kommunen ska erbjuda ungdomar i målgruppen lämpliga åtgärder. Åtgärderna ska i första hand syfta till att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning. Kommunen ska också dokumentera sina insatser på lämpligt sätt. En stor del av arbetet är också att följa upp tidigare kontakter samt de åtgärder som genomförts.
- Kommunen ska också tillsammans med skolan förebygga avhopp från gymnasiet. Slutförda gymnasiestudier är en stark skyddsfaktor för att inte hamna utanför studier och arbete senare i livet.

2 Metod

Ungdomar som är aktuella får ett brev från kommunen där hen uppmanas att svara på frågor om nuvarande sysselsättning och om ungdomen vill bli kontaktad för vägledning. Om ungdomen är under 18 år adresseras brevet till målsman. Ungdomen kan välja att svara i ett medskickat svarsbrev, mejla, ringa eller skicka ett sms. Om inget svar kommer inom en viss tid, skickas det påminnelser i brevform, vykort, mejl eller sms. Efter flera påminnelser skickas

¹ För att aktivt kunna följa upp de ungdomar som tillhör målgruppen, används den nationella ungdoms- och elevdatabasen (UEDB)

till slut ett vykort. På vykortet informeras om att kommunen kommer på ett besök på ett datum under kvällstid. Om ungdomen inte vill få ett besök så går det bra att meddela detta.

Under 2018 har hembesök gjorts under våren. Fortsatta hembesök är planerade till våren 2019. En extra satsning har gjorts under hösten 2018 för att nå ungdomar som snart fyller 20 år och därmed avslutas. När ungdomar snart fyller 20 år är det betydelsefullt att få en kontakt, eftersom de då inte längre omfattas av aktivitetsansvaret. Om dessa ungdomar inte påbörjat, genomfört eller har fullföljt en gymnasieutbildning löper de hög risk för framtida utanförskap från utbildning och arbete. Dessa ungdomar har ofta knapphändig information kring vilka möjligheter de har att nå en gymnasieexamen eller yrkesexamen på Komvux eller få behörighet till högre studier genom till exempel Folkhögskola. De har generellt heller ingen kunskap kring vilket stöd de kan få genom kommunen för att få ett arbete.

För varje år ökar antalet föräldrar, skolpersonal och andra som kontaktar kommunen. Det gäller ofta oro över att en ungdom sitter hemma mycket eller att ungdomen fungerar dåligt i skolmiljön. Oftast bokar kommunen in möten med ungdomen tillsammans med föräldrar och eventuellt skolpersonal, för att diskutera hur kommunen kan hjälpa till. Insatserna kan handla om att förebygga avhopp eller ge stöd för att hitta rätt instans utifrån ungdomens behov.

3 Insatser

Ungas behov ser mycket olika ut och målgruppen utgör ingen homogen grupp. Vissa unga har behov som åtgärdas med enklare insatser, till exempel studievägledning för att hitta lämplig utbildning. Det finns också unga som har fastnat i passivitet och har svårt att ta egna initiativ. Då kan det finnas behov av daglig struktur och ett aktivt vuxenstöd. Andra unga har behov som fordrar omfattande stödinsatser, vilket kräver samverkan mellan sociala myndigheter, arbetsförmedling och andra aktörer.

3.1 Vägledning

Vanligast är att vägledningen är inriktad mot studier. De flesta studerar sedan på Komvux medan andra inte är mogna för det utan behöver en gymnasieplats på ungdomsgymnasiet. Dessa ungdomar är då ofta i behov av extra resurser på skolan.

Kommunen har även under sommaren väglett de ungdomar som inte fick en gymnasieplats till höstterminen 2018. Efter första antagningen var det 105 ungdomar som inte kommit in på sina val, vilket var fler än 2017 då 59 ungdomar stod utan plats. Detta kan förklaras med att årskullen växt och att det är hård konkurrens om populära gymnasieprogram.

De ungdomar som inte fått plats på något gymnasium har erbjudets hjälp med att hitta en gymnasieplats. Det kan vara svårt att få en gymnasieplats mitt i en termin vilket kan innebära att ungdomen får vänta till nästkommande termin. Oftast är det något lättare att få en plats till höstterminen. Under väntetiden kan en arbetsmarknadsinsats bli aktuell. Ibland visar det sig att det inte är aktuellt vare sig med studier eller praktik. Då har kommunen hjälpt till att få

ungdomen till rätt instans. Dessa insatser kan till exempel vara kontakt med socialtjänsten eller vården.

3.2 Studieförberedande praktik

Studieförberedande praktik riktar sig till ungdomar under 18 år och det har visat sig vara mycket värdefullt för att få ungdomen att komma vidare till studier eller arbete. Praktiken är en insats på högst sex månader där eleven praktiserar på en arbetsplats och där praktiken ibland kan kombineras med skolarbete. Leder inte insatsen tillbaka till studier eller till ett arbete, så leder den oftast till att ungdomen remitteras till en mer lämplig insats. Det kan vara till exempel genom barn- och ungdomsenheten eller till vården. Ibland kombineras olika åtgärder.

3.3 Jobbpeng grund

Jobbpeng grund beviljas till ungdomar över 18 år som bedöms stå nära arbetsmarknaden, men som behöver lite extra stöd för att hitta ett arbete. Ibland kan ungdomen behöva en praktikplats för att skapa kontakt på en arbetsplats eller för att skaffa sig erfarenhet och referenser.

3.4 Förstärkt jobbpeng

Insatsen Förstärkt jobbpeng för ungdomar över 18 år är vanligare hos målgruppen än Jobbpeng grund. De flesta som beviljas Förstärkt jobbpeng har någon form (en eller flera) av neuropsykiatrisk diagnos. Skolan har oftast inte lyckats tillgodose målgruppens behov. Flera av dessa ungdomar har börjat med Studieförberedande praktik och har sedan haft ytterligare behov av stöd. Det kan till exempel vara arbetsträning för att bli anställningsbar. Andra fortsätter att studera på Komvux. Det kan vara på en skraddarsydd utbildning, till exempel lärlingsutbildning. Några ungdomar väljer i stället att börja studera på folkhögskola.

3.5 Nyanlända

Nyanlända ungdomar, 18 till 19 år, får normalt hjälp av kommunens etableringsstöd för att skrivas in på språkinträdning på någon av de fyra gymnasieskolorna i kommunen. Vissa perioder har det varit platsbrist och då har kommunen hjälpt till med att bevaka lediga platser samt beviljat vuxenstudier under tiden.

3.6 Arbetsförmedlingen

Nacka kommun och arbetsförmedlingen Nacka Värmdö har en gemensam överenskommelse om samverkan kring unga som varken arbetar eller studerar. Syftet med överenskommelsen är att genom samverkan, utifrån lokala behov, långsiktigt och varaktigt minska ungas arbetslöshet.

Insatser som arbetsförmedlingen erbjuder målgruppen är bland annat Stöd & Matchning, där ungdomarna får coaching av arbetsförmedlingens aktörer. Dock kan det inte jämföras med kommunens jobbpeng, som är mer individuellt anpassad.

Studiemotiverande kurs på folkhögskola kan erbjudas ungdomar 16 - 24 som inte har slutbetyg eller gymnasieexamen från grundskolan eller gymnasiet. Den kan vara en väg in för

fortsatta studier på Allmän kurs. Ansökan till Studiemotiverande kurs på folkhögskola görs genom Arbetsförmedlingen.

3.7 Förebyggande arbete

Kommunen har under året väglett ett antal ungdomar som fortfarande går i gymnasiet samt träffat elever, föräldrar och personal på gymnasieskolor där eleven haft stor frånvaro eller andra svårigheter. Detta med syfte att förebygga avhopp eller för att ha en färdig plan om ungdomen hoppar av.

4 Resultat

Alla ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret och eventuella åtgärder som ungdomarna deltar i under året ska rapporteras till Statistiska centralbyrån.

4.1 Resultat uppsökande verksamhet

I tabell I nedan visas sysselsättning för de 450 ungdomar som blivit registrerade i det kommunala aktivitetsansvaret under 2018. Fördelningen mellan könen är cirka 55 procent män och 45 procent kvinnor.

Tabell I) Sysselsättning för kontaktade registrerade ungdomar under 2018

Sysselsättning	Antal
Ungdomar som har pågående eller planerad insats av kommunen	23
Ungdomar som studerar i annan skolform ²	161
Ungdomar som avslutades under året 2018 ³	95
Ungdomar med enbart studiebevis ⁴	53
Ungdomar som arbetar	19
Ungdomar med åtgärd hos annan aktör ⁵	6
Ungdomar som är utomlands - ej studier	1
Ungdomar som ordnat praktik på egen hand	1
Ungdomar som har inplanerade vägledningmöten med kommunen 2019	8
Ungdomar som ej svarat och uppföljning fortsätter ⁶	83
Total	450

² Komvux, 10 året på grundskola, studier i annat län, Folkhögskola eller utlandsstudier (49 elever)

³ Fått gymnasieplats, fullföljt gymnasiet, flyttat eller fyllt 20 år

⁴ Studiebevis utfärdas till en elev som inte uppfyller kraven för examen. Grundläggande behörighet till högre studier saknas

⁵ Kan vara vård eller Arbetsförmedlingen

⁶ Alla utom tre är registrerade under hösten och en stor del i december då många avhopp från gymnasieskolan gjorts

4.2 Resultat av vägledningar mot studier eller insatser

Antalet arbetsmarknadsinsatser som pågått under året har fördubblats under 2018. Antalet insatser under 2018 är 76 jämfört med 38 insatser under 2017. Ökningen beror på att kommunen kommit i kontakt med fler ungdomar under 2018 som erbjudits stöd.

Ökningen av vägledningar för studier har ökat från 67 stycken 2017 till 92 stycken 2018. Detta beror på att kontakt i större utsträckning har etablerats med ungdomar som snart fyller 20 år och som därmed inte kommer att ingå i aktivitetsansvaret. Dessa ungdomar är ofta motiverade att få vägledning som leder till att studier på Komvux kan påbörjas.

I tabellen nedan beskrivs resultatet av de insatser som genomförts. Totalt har 79 procent av avslutade insatser och enbart vägledningar lett till studier eller arbete.

Tabell 2) Resultat vägledningar och insatser under 2018

2018	Insatser			Resultat		
	Antal	Pågående	Avslutade	Arbete	Studier	Övrigt
Jobbpeng grund	15	10	5	1	0	1
Jobbpeng förstärkt	32	18	14	2	1	4 ⁷
Studieförberedande praktik	29	8	21	4	9	8 ⁸
Totalt	76	36	30⁹	7	10	13
Enbart vägledningar (som ej lett till insatser)	92				79	13 ¹⁰
Andel avslutade insatser som lett till studier eller arbete:					57 procent	
Andel vägledningar som lett till studier:					86 procent	
Total andel avslutade insatser och enbart vägledningar som lett till arbete eller studier:					79 procent	

⁷ De personer som har avslutats med avslutsorsak övrigt på jobbpengs insatser har antingen flyttat, gått till behandling via vården eller insatser via socialtjänsten.

⁸ Personer som avslutats med orsak övrigt på insats studieförberedande praktik har antingen gått till behandling via vården eller fyllt 18 år och därmed istället gått över till en insats om förstärkt jobbpeng.

⁹ 10 personer har under pågående arbetsmarknadsinsats fyllt 20 år och ingår inte längre i kommunens aktivitetsansvar men har fortsatt insats hos kommunen

¹⁰ Personer som fått information om studier men valt att vänta med studier eller vill börja under 2019 på grund av t.ex. arbete.

5 Utmaningar inför 2019

Det är viktigt att en identifiering av ungdomarna sker så snabbt som möjligt när ungdomar avslutar eller inte fullföljer sin utbildning. Genom ändamålsenliga rutiner för en snar identifiering kan kommunens aktivitetsansvar ytterligare effektiviseras och på så sätt förebygga ungdomars utanförskap.

För att nå och komma i kontakt med de som omfattas av aktivitetsansvaret krävs ett kontinuerligt och uthålligt arbete. De ungdomar som tillhör aktivitetsansvaret behöver följas upp regelbundet för att kommunen ska få information om deras sysselsättning. Syftet är att kommunen utifrån individens behov och förutsättningar med lämpliga intervall ska kunna återkomma med erbjudanden om åtgärder. Kontakten kan ske exempelvis genom brev, telefonsamtal, sms, hembesök och sociala medier. Arbetet behöver anpassas efter det faktum att ungdomar först kan tacka nej till en insats som kommunen erbjuder, men vid ett senare tillfälle tacka ja. Det är av stor vikt att se över ungdomens förutsättningar för att skapa delaktighet samt realistiska förväntningar för framtida studier eller arbete.

Ett utvecklingsområde för kommunen skulle kunna vara mer uppsökande verksamhet för de ungdomar som kommunen inte når via telefon, brev, mejl och hembesök. Vidare är det viktigt att i större utsträckning samverka med berörda myndigheter och andra aktörer för att samordna lämpliga individuella åtgärder. Vid samverkan kan större utbud av insatser presenteras vid samma tillfälle, vilket underlättar för ungdomen att påbörja en insats så snabbt som möjligt.

6 Slutord

Utbildning är en av de viktigaste faktorerna för hur en ung människas liv kommer att utvecklas. En ungdom som aldrig har påbörjat, har avbrutit eller inte fullföljt sin gymnasieutbildning på ett nationellt program eller motsvarande kan riskera att hamna i en utsatt situation och få svårigheter att komma vidare i utbildning och i en förlängning hamna i arbetslöshet. Det är därför viktigt att kommunens insatser tidigt sätts in, så att ungdomar kan komma vidare i sin utvecklingsprocess utan längre avbrott.

Utifrån samtal kommunen får från föräldrar och andra aktörer ser vi ett stort behov av det stöd kommunen kan erbjuda. En framgångsfaktor i arbetet med aktivitetsansvaret är att bygga upp en god relation med ungdomen. Hjälpa dem att ta steg på vägen mot studier eller arbete samt att öka den inre motivationen.

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*